Міністерство освіти і науки України Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» Факультет інформатики та обчислювальної техніки Кафедра обчислювальної техніки

Лабораторна робота №6

з дисципліни «Алгоритми і структури даних»

Виконав: Перевірив:

студент групи IM-43

Сергієнко А. М.

Олексійчук Станіслав Юрійович

номер у списку групи: 22

Постановка задачі

 Представити зважений ненапрямлений граф із заданими параметрами так само, як у лабораторній роботі №3.

Biдмінність 1: коефіцієнт $k = 1.0 - n_3 * 0.01 - n_4 * 0.005 - 0.05$.

Отже, матриця суміжності A_{dir} напрямленого графа за варіантом формується таким чином:

- 1) встановлюється параметр (seed) генератора випадкових чисел, рівне номеру варіанту $n_1 n_2 n_3 n_4$;
- 2) матриця розміром $n \cdot n$ заповнюється згенерованими випадковими числами в діапазоні [0, 2.0);
- 3) обчислюється коефіцієнт $k = 1.0 n_3 * 0.01 n_4 * 0.005 0.05$, кожен елемент матриці множиться на коефіцієнт k;
- елементи матриці округлюються: 0 якщо елемент менший за 1.0,
 1 якщо елемент більший або дорівнює 1.0.

Матриця A_{undir} ненапрямленого графа одержується з матриці A_dir так само, як у ЛР №3.

 ${\it Bidminhicmb}\ 2$: матриця ваг W формується таким чином.

- 1) матриця B розміром $n \cdot n$ заповнюється згенерованими випадковими числами в діапазоні [0, 2.0) (параметр генератора випадкових чисел той же самий, $n_1 n_2 n_3 n_4$);
- 2) одержується матриця C:

 $c_{ij} = \text{ceil}(b_{ij} \cdot 100 \cdot a_{undir_{i,j}}),$ $c_{i,j} \in C, \ b_{ij} \in B, \ a_{undir_{i,j}} \in A_{undir},$ де ceil — це функція, що округляє кожен елемент матриці до найближчого цілого числа, більшого чи рівного за дане;

- 3) одержується матриця D, у якій $d_{ij}=0$, якщо $c_{ij}=0$, $d_{ij}=1$, якщо $c_{ij}>0$, $d_{ij}\in D, c_{ij}\in C$;
- 4) одержується матриця H, у якій $h_{ij}=1$, якщо $d_{ij}\neq d_{ji}$, та $h_{ij}=0$ в іншому випадку;
- 5) Tr верхня трикутна матриця з одиниць $(tr_{ij} = 1 \text{ при } i < j);$
- 6) матриця ваг W симетрична, і її елементи одержуються за формулою: $w_{ij} = w_{ji} = (d_{ij} + h_{ij} \cdot tr_{ij}) \cdot c_{ij}$.
- Створити програму для знаходження мінімального кістяка за алгоритмом Краскала при n₄ — парному і за алгоритмом Пріма — при непарному. При цьому у програмі:
 - графи представляти у вигляді динамічних списків, обхід графа, додавання, віднімання вершин, ребер виконувати як функції з вершинами відповідних списків;
 - у програмі виконання обходу відображати покроково, черговий крок виконувати за натисканням кнопки у вікні або на клавіатурі.
- Під час обходу графа побудувати дерево його кістяка. У програмі дерево кістяка виводити покроково у процесі виконання алгоритму. Це можна виконати одним із двох способів:
 - або виділяти іншим кольором ребра графа;
 - або будувати кістяк поряд із графом.

При зображенні як графа, так і його кістяка, вказати ваги ребер.

Варіант 22:

Номер групи: 43

Номер варіанту: 22

Seed: 4322

Кількість вершин: 12

Формат графа: прямокутник (квадрат)

Текст програм

Це завдання було написане на мові програмування Python із використанням графічної бібліотеки tkinter; рішення розділено на певні модулі для логічності та зручності читання:

```
1) matrix_print.py – функції створення матриць та їхнього виводу
import random
import math
n1 = 4
n2 = 3
n3 = 2
n4 = 2
n = 10 + n3
random.seed(4322)
k = 1.0 - n3 * 0.01 - n4 * 0.005 - 0.05
directed_matrix = [
     [1 if random.uniform(0, 2.0) * k \ge 1.0 else 0 for _ in range(n)] for
_ in range(n)
]
undirected_matrix = [
     [max(directed_matrix[i][j], directed_matrix[j][i]) for j in range(n)]
     for i in range(n)
1
B = [[random.uniform(0, 2.0) for _ in range(n)] for _ in range(n)]
C = [
     [math.ceil(b
                           100
                                     undirected_matrix[i][j])
                                                                        for
                                                                                j, b
                                                                                          in
enumerate(row)]
     for i, row in enumerate(B)
D = [[1 \text{ if } c > 0 \text{ else } 0 \text{ for } c \text{ in row}] \text{ for row in } C]
H = [[1 \text{ if } D[i][j] == D[j][i] \text{ else } 0 \text{ for } j \text{ in } range(n)] \text{ for } i \text{ in } range(n)]
Tr = [[1 \text{ if } i < j \text{ else } 0 \text{ for } j \text{ in } range(n)] \text{ for } i \text{ in } range(n)]
W = [[0 \text{ for } \_ \text{ in } range(n)] \text{ for } \_ \text{ in } range(n)]
for i in range(n):
```

```
for j in range(n):
        if i == j:
            W[i][j] = 0
        else:
            weight = (D[i][j] * H[i][j] * Tr[i][j]) * C[i][j]
            W[i][j] = weight if weight != 0 else math.inf
for i in range(n):
    for j in range(i + 1, n):
        if w[i][j] != math.inf or w[j][i] != math.inf:
            W[i][j] = W[j][i] = min(
                W[i][j] if W[i][j] != math.inf else float("inf"),
                w[j][i] if w[j][i] != math.inf else float("inf"),
            )
labels = ["1", "2", "3", "4", "5", "6", "7", "8", "9", "A", "B", "C"]
def matrix_print(matrix, vertex, param, title):
    print(f"\n
                 {title}:\n")
    print(" ", " ".join(param[:vertex]))
    print(" " + "_" * (vertex * 2 + 1))
    for row in range(vertex):
        print(
            f"{param[row]} |",
            " ".join(str(matrix[row][column]) for column in range(vertex)),
        )
def print_weight_matrix():
    print("\n
                 Weight Matrix W:\n")
                " + " ".join(f"{label:>4}" for label in labels[:n])
    header = "
    print(header)
    print(" " + "-" * (len(header) - 4))
    for row in range(n):
        print(
            f"{labels[row]:>2} |",
            " ".join(
                (
                    f"{w[row][column]:4d}"
                    if isinstance(W[row][column], int)
                    else (" 0" if row == column else " inf")
                )
                for column in range(n)
            ),
        )
```

```
2) positions.py – створення масиву позицій вершин (4x4)
def generate_positions():
    positions = []
    spacing = 120
    offset = 100
    for i in range(3):
        positions.append((offset + i * spacing, offset))
    for i in range(3):
        positions.append((offset + 3 * spacing, offset + i * spacing))
    for i in range(3, 0, -1):
        positions.append((offset + i * spacing, offset + 3 * spacing))
    for i in range(3, 0, -1):
        positions.append((offset, offset + i * spacing))
    return positions
3) kruskal.py – клас для створення функцій, безпосередньо пов'язаних з
  алгоритмом Краскала
class Graph:
    def __init__(self, vertices):
        self.V = vertices
        self.graph = []
    def add_edge(self, u, v, w):
        self.graph.append([u, v, w])
    def find(self, parent, i):
        if parent[i] == i:
            return i
        return self.find(parent, parent[i])
    def union(self, parent, rank, x, y):
        xroot = self.find(parent, x)
        yroot = self.find(parent, y)
        if rank[xroot] < rank[yroot]:</pre>
            parent[xroot] = yroot
        elif rank[xroot] > rank[yroot]:
            parent[yroot] = xroot
        else:
            parent[yroot] = xroot
            rank[xroot] += 1
```

```
self.graph = sorted(self.graph, key=lambda item: item[2])
        parent = []
        rank = []
        for node in range(self.V):
            parent.append(node)
            rank.append(0)
        while e < self.V - 1 and i < len(self.graph):
            u, v, w = self.graph[i]
            i += 1
            x = self.find(parent, u)
            y = self.find(parent, v)
            if x != y:
                e += 1
                result.append([u, v, w])
                self.union(parent, rank, x, y)
        return result
4) draw_utils.py – функції малювання ребер, використовуючи різні фігури для
  належного та зручного відтворення в подальшому графа у вікні.
import math
import tkinter as tk
def draw_arrow(canvas, x1, y1, x2, y2, radius=25, color="darkblue",
width=2):
   dx, dy = x^2 - x^1, y^2 - y^1
   dist = math.hypot(dx, dy)
   if dist == 0:
        return
    dx, dy = dx / dist, dy / dist
    start_x, start_y = x1 + dx * radius, y1 + dy * radius
    end_x, end_y = x^2 - dx * radius, y^2 - dy * radius
    canvas.create_line(
        start_x, start_y, end_x, end_y, arrow=tk.LAST, width=width,
fill=color
    )
```

def kruskal_mst(self):
 result = []
 i, e = 0, 0

```
def draw_line(canvas, x1, y1, x2, y2, radius=25, color="green", width=2):
    dx, dy = x^2 - x^1, y^2 - y^1
    dist = math.hypot(dx, dy)
    dx, dy = dx / dist, dy / dist
    start_x, start_y = x1 + dx * radius, y1 + dy * radius
    end_x, end_y = x^2 - dx * radius, y^2 - dy * radius
    canvas.create_line(start_x, start_y, end_x, end_y, width=width,
fill=color)
def draw_arc(
    canvas, x1, y1, x2, y2, radius=25, directed=True, color="darkblue",
width=2
):
    dx, dy = x^2 - x^1, y^2 - y^1
    dist = math.hypot(dx, dy)
    if dist == 0:
        return
    dx, dy = dx / dist, dy / dist
    start_x, start_y = x1 + dx * radius, y1 + dy * radius
    end_x, end_y = x^2 - dx * radius, y^2 - dy * radius
   mx, my = dy, -dx
    norm = math.hypot(mx, my)
   mx, my = mx / norm, my / norm
    control_x = (start_x + end_x) / 2 + mx * 60
    control_y = (start_y + end_y) / 2 + my * 60
    canvas.create_line(
        start_x,
        start_y,
        control_x,
        control_y,
        end_x,
        end_y,
        smooth=True,
        width=width,
        fill=color.
        arrow=tk.LAST if directed else None,
   )
def draw_self_loop(canvas, x, y, directed=True, color="darkblue", width=2):
    loop_radius = 20
    canvas_width,
                      canvas_height =
                                                     int(canvas["width"]),
int(canvas["height"])
    center_x, center_y = canvas_width // 2, canvas_height // 2
```

```
margin = 100
   if abs(y - center_y) < margin:</pre>
        if x < center_x:
            bbox, arrow_start, arrow_end, angle = (
                (x - 55, y - loop_radius, x - 15, y + loop_radius),
                (x - 23, y - loop_radius + 5),
                (x - 20, y - loop_radius + 7),
                45,
            )
        else:
            bbox, arrow_start, arrow_end, angle = (
                (x + 15, y - loop_radius, x + 55, y + loop_radius),
                (x + 23, y + loop_radius - 35),
                (x + 20, y + loop_radius - 33),
                225,
            )
    elif y < center_y:</pre>
        bbox, arrow_start, arrow_end, angle = (
            (x - loop_radius, y - 55, x + loop_radius, y - 15),
            (x - 16, y - loop_radius - 5),
            (x - 13, y - loop_radius),
            -45,
        )
    else:
        bbox, arrow_start, arrow_end, angle = (
            (x - loop_radius, y + 15, x + loop_radius, y + 55),
            (x - loop_radius + 4, y + 25),
            (x - loop_radius + 7, y + 20),
            135,
        )
    canvas.create_arc(
        bbox,
        start=angle,
        extent=270,
        style=tk.ARC,
        width=width,
        outline=color,
   )
   if directed:
        canvas.create_line(
            *arrow_start,
                          *arrow_end, width=width, fill=color,
arrow=tk.LAST
        )
```

5) graph_draw.py — створення графа, використання кнопок для початку пошуку мінімального кістяка графа (start), скасування (reset) пошуку, перемикання на наступний крок (next step), показ ваг графа, суми ваг мінімального кістяка графа, кроків та ваг на цих кроках.

```
from draw_utils import *
from positions import generate_positions
from matrix_print import n, w, print_weight_matrix
from kruskal import Graph
from tkinter import Button, Tk, Canvas, Frame, Label, StringVar
import math

threshold = 1
positions = generate_positions()

def create_graph_window():
    graph_window = Tk()
    graph_window.title("Graph Visualization")

    main_frame = Frame(graph_window)
    main_frame.pack(fill="both", expand=True, padx=10, pady=10)

    info_panel = Frame(main_frame, bg="#f0f0f0")
    info_panel.pack(side="top", fill="x", pady=(0, 10))
```

```
status_var = StringVar()
status_var.set("Press 'Start' to begin")
status_label = Label(
    info_panel,
    textvariable=status_var,
    font=("Arial", 10, "bold"),
    bg="#f0f0f0",
    padx=10,
    pady=5,
)
status_label.pack(fill="x")
weight_var = StringVar()
weight_var.set("Current weight: 0 | Total MST weight: 0")
weight_label = Label(
    info_panel,
    textvariable=weight_var,
    font=("Arial", 10),
    bg="#f0f0f0",
    padx=10,
    pady=5,
)
weight_label.pack(fill="x")
canvas = Canvas(main_frame, width=550, height=550, bg="white")
canvas.pack(side="top", fill="both", expand=True)
button_panel = Frame(main_frame)
button_panel.pack(side="bottom", fill="x", pady=(10, 0))
q = Graph(n)
for i in range(n):
    for j in range(i + 1, n):
        if W[i][j] > 0:
            g.add_edge(i, j, W[i][j])
mst_edges = g.kruskal_mst()
total_weight = sum(w for u, v, w in mst_edges)
traversal_path = []
visited = [False] * n
current\_step = 0
highlighted_edges = []
current_vertex = None
next_vertex = None
mst_complete = False
```

```
traversal_started = False
    VERTEX_RADIUS = 18
    WEIGHT_OFFSET = 35
    def calculate_weight_position(x1, y1, x2, y2, weight):
        mid_x = (x1 + x2) / 2
        mid_y = (y1 + y2) / 2
        dx = x2 - x1
        dy = y2 - y1
        length = math.hypot(dx, dy)
        if length == 0:
            return mid_x, mid_y
        perp_x = -dy / length
        perp_y = dx / length
        offset = 20
        final_x = mid_x + perp_x * offset
        final_y = mid_y + perp_y * offset
        return final_x, final_y
    def draw_edge_weight(x1, y1, x2, y2, weight, is_active=False):
        weight_x, weight_y = calculate_weight_position(x1, y1, x2, y2,
weight)
        bg_color = "#ff4444" if is_active else "white"
        fg_color = "white" if is_active else "black"
        outline = "black" if is_active else "#888888"
        canvas.create_rectangle(
            weight_x - 15,
            weight_y - 10,
            weight_x + 15,
            weight_y + 10,
            fill=bq_color,
            outline=outline,
            width=1,
        )
        canvas.create_text(
            weight_x,
            weight_y,
            text=str(weight),
```

```
font=("Arial", 8, "bold"),
        fill=fg_color,
        tags="weight",
    )
def build_traversal_path():
    nonlocal traversal_path, visited
    traversal_path = []
    visited = [False] * n
    stack = [0]
    visited[0] = True
    traversal_path.append(0)
    adj = [[] for _ in range(n)]
    for u, v, w in mst_edges:
        adj[u].append((v, w))
        adj[v].append((u, w))
    while stack:
        u = stack.pop()
        for v, w in sorted(adj[u], key=lambda x: x[1]):
            if not visited[v]:
                visited[v] = True
                traversal_path.append((u, v, w))
                traversal_path.append(v)
                stack.append(v)
def draw_graph():
    nonlocal mst_complete
    canvas.delete("all")
    drawn_edges = set()
    inactive_weights = []
    active_weights = []
    for i in range(n):
        for j in range(i + 1, n):
            if w[i][j] > 0 and w[i][j] != math.inf:
                x1, y1 = positions[i]
                x2, y2 = positions[j]
                weight = W[i][j]
                edge_color = "#cccccc"
                width = 1
                is_active = (i, j) in highlighted_edges or (
                    j,
```

```
i,
                    ) in highlighted_edges
                    if is_active:
                        edge_color = "#ff4444"
                        width = 3
                    if i == j:
                        draw_self_loop(
                            canvas,
                            x1,
                            y1,
                            directed=False,
                            color=edge_color,
                            width=width,
                        )
                    elif is_crossing_vertex(x1, y1, x2, y2, positions, {i,
j}):
                        draw_arc(
                            canvas,
                            x1,
                            y1,
                            x2,
                            y2,
                            directed=False,
                            color=edge_color,
                            width=width,
                        )
                    else:
                        draw_line(canvas, x1, y1, x2, y2, color=edge_color,
width=width)
                    drawn_edges.add((min(i, j), max(i, j)))
        for i, j in drawn_edges:
            weight = max(W[i][j], W[j][i])
            if weight > 0:
                x1, y1 = positions[i]
                x2, y2 = positions[j]
                is_active = (i, j) in highlighted_edges or (j, i) in
highlighted_edges
                if is_active:
                    active_weights.append((x1, y1, x2, y2, weight, True))
                else:
                    inactive_weights.append((x1, y1, x2, y2,
                                                                    weight,
False))
```

```
for x1, y1, x2, y2, weight, is_active in inactive_weights:
            draw_edge_weight(x1, y1, x2, y2, weight, is_active)
        for x1, y1, x2, y2, weight, is_active in active_weights:
            draw_edge_weight(x1, y1, x2, y2, weight, is_active)
        for i, (x, y) in enumerate(positions):
            color = "#aaccff"
            if i == current_vertex:
                color = "#ffff44"
            elif i == next_vertex:
                color = "#ffaa44"
            canvas.create_oval(
                x - VERTEX_RADIUS,
                y - VERTEX_RADIUS,
                x + VERTEX_RADIUS,
                y + VERTEX_RADIUS,
                outline="black",
                width=2,
                fill=color,
            )
            canvas.create_text(
                x, y, text=str(i + 1), font=("Arial", 10, "bold"),
fill="black"
            )
        if not traversal started:
            status_var.set("Press 'Start' to begin")
        elif current_step == 0 and traversal_started:
            status_var.set("Starting from vertex 1")
        elif current_step < len(traversal_path):</pre>
            if isinstance(traversal_path[current_step - 1], tuple):
                u, v, w = traversal_path[current_step - 1]
                status_var.set(
                    f"Step {current_step}: Adding edge {u+1}-{v+1} (weight
{w})"
                )
            else:
                v = traversal_path[current_step - 1]
                status_var.set(f"Step {current_step}: Visiting vertex
\{v+1\}")
        else:
            status_var.set(f"Minimum spanning tree found! Total weight:
{total_weight}")
```

```
mst_complete = True
        current_w = sum(
            for step in traversal_path[:current_step]
            if isinstance(step, tuple)
            for u, v, w in [step]
       weight_var.set(
            f"Current weight: {current_w} | Total MST
                                                                   weight:
{total_weight}"
        )
   def start_traversal():
        nonlocal traversal_started
        if not traversal_started:
            traversal_started = True
            build_traversal_path()
            next_step()
   def next_step():
        nonlocal current_step, current_vertex, next_vertex, mst_complete
        if not traversal_started:
            start_traversal()
            return
        if current_step < len(traversal_path):</pre>
            if isinstance(traversal_path[current_step], tuple):
                u, v, w = traversal_path[current_step]
                highlighted_edges.append((u, v))
                current_vertex = u
                next\_vertex = v
            else:
                v = traversal_path[current_step]
                current vertex = v
                next_vertex = None
            current_step += 1
        elif not mst_complete:
            mst_complete = True
        draw_graph()
   def reset():
        nonlocal current_step, highlighted_edges, current_vertex
        nonlocal next_vertex, mst_complete, traversal_started
        current_step = 0
        highlighted_edges = []
```

```
current_vertex = None
        next_vertex = None
        mst_complete = False
        traversal_started = False
        draw_graph()
   Button(
        button_panel,
        text="Start",
        command=start_traversal,
        bg="#4CAF50",
        fg="white",
        font=("Arial", 10, "bold"),
    ).pack(side="left", padx=5, ipadx=10)
    Button(
        button_panel,
        text="Next Step",
        command=next_step,
        bg="#2196F3",
        fg="white",
        font=("Arial", 10, "bold"),
    ).pack(side="left", padx=5, ipadx=10)
   Button(
        button_panel,
        text="Reset",
        command=reset,
        bg="#f44336",
        fg="white",
        font=("Arial", 10, "bold"),
    ).pack(side="left", padx=5, ipadx=10)
   print("\n" + "=" * 50)
    print_weight_matrix()
    draw_graph()
    graph_window.mainloop()
6) таіп.ру – вивід матриці суміжності ненапрямленого графа, матриці ваг графа
  та виконання головної графічної функції
from graph_draw import create_graph_window
from matrix_print import matrix_print, undirected_matrix, labels, n
matrix_print(undirected_matrix, n, labels, "Undirected graph")
```

create_graph_window()

Результати тестування програми

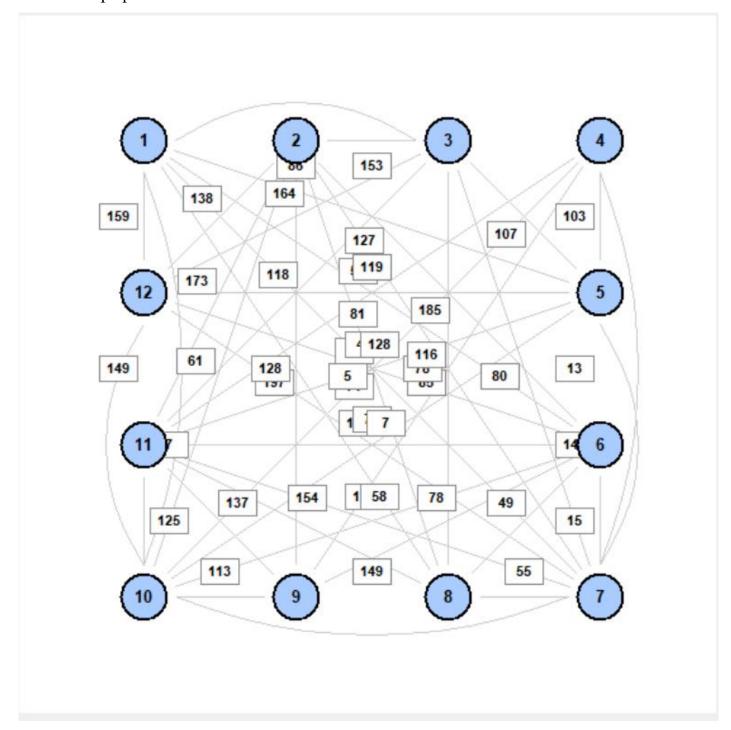
1. Матриця суміжності ненапрямленого графа

```
Undirected graph:
  1 2 3 4 5 6 7 8 9 A B C
  101011110101
  001001111111
3
  1100101100
  000010101110
  101100100111
5
  1100001111
  1111110101
  1110011100
  010101000110
  1 1 0 1 1 1 1 0 1 1
В
  011111111110
  111011100100
```

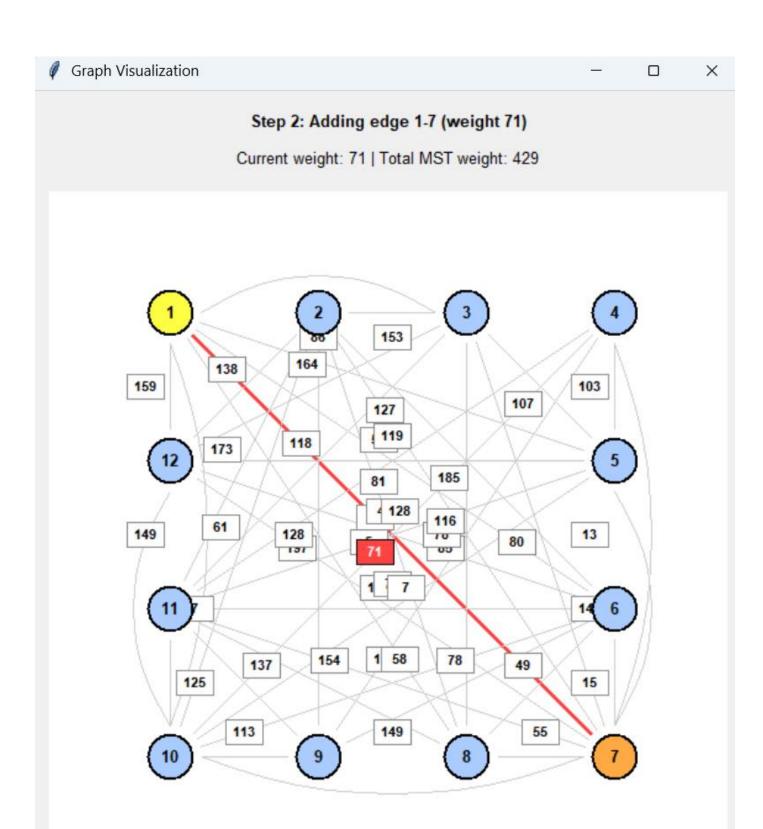
2. Матриця ваг графа

```
Weight Matrix W:
       1
                               5
                                      6
                                                  8
                                                        9
                                                                           С
                         4
                                                                     В
            inf
                   86
                        inf
                              127
                                      81
                                            71
                                                 197
                                                       inf
                                                             149
                                                                   inf
                                                                          159
1
      inf
              0
                  153
                        inf
                              inf
                                     185
                                                   5
                                                       128
                                                               61
                                                                   173
2
                                            85
                                                                          138
3
       86
            153
                    0
                        inf
                              107
                                     inf
                                                       inf
                                                             inf
                                                                   118
                                                                          164
                                            80
                                                  78
                  inf
                          0
                              103
                                                              93
4
      inf
            inf
                                     inf
                                            13
                                                 inf
                                                       116
                                                                     58
                                                                          inf
5
      127
            inf
                  107
                        103
                                 0
                                     inf
                                           140
                                                 inf
                                                       inf
                                                             153
                                                                     48
                                                                          119
                                                                     76
6
       81
            185
                  inf
                        inf
                              inf
                                       0
                                            15
                                                  49
                                                        78
                                                             106
                                                                          128
       71
             85
                   80
                         13
                              140
                                      15
                                             0
                                                  55
                                                       inf
                                                             149
                                                                     58
                                                                           7
8
      197
              5
                   78
                        inf
                              inf
                                      49
                                            55
                                                   0
                                                       inf
                                                                   154
                                                             inf
                                                                          inf
      inf
                        116
            128
                  inf
                              inf
                                      78
                                           inf
                                                 inf
                                                         0
                                                             113
                                                                          inf
                                                                   137
      149
             61
                  inf
                         93
                              153
                                     106
                                           149
                                                 inf
                                                       113
                                                               0
                                                                   125
                                      76
                                                 154
                                                       137
В
      inf
            173
                  118
                         58
                               48
                                            58
                                                             125
                                                                      0
                                                                          inf
                                                                   inf
      159
            138
                  164
                        inf
                              119
                                     128
                                                 inf
                                                       inf
                                                                            0
```

3. Граф

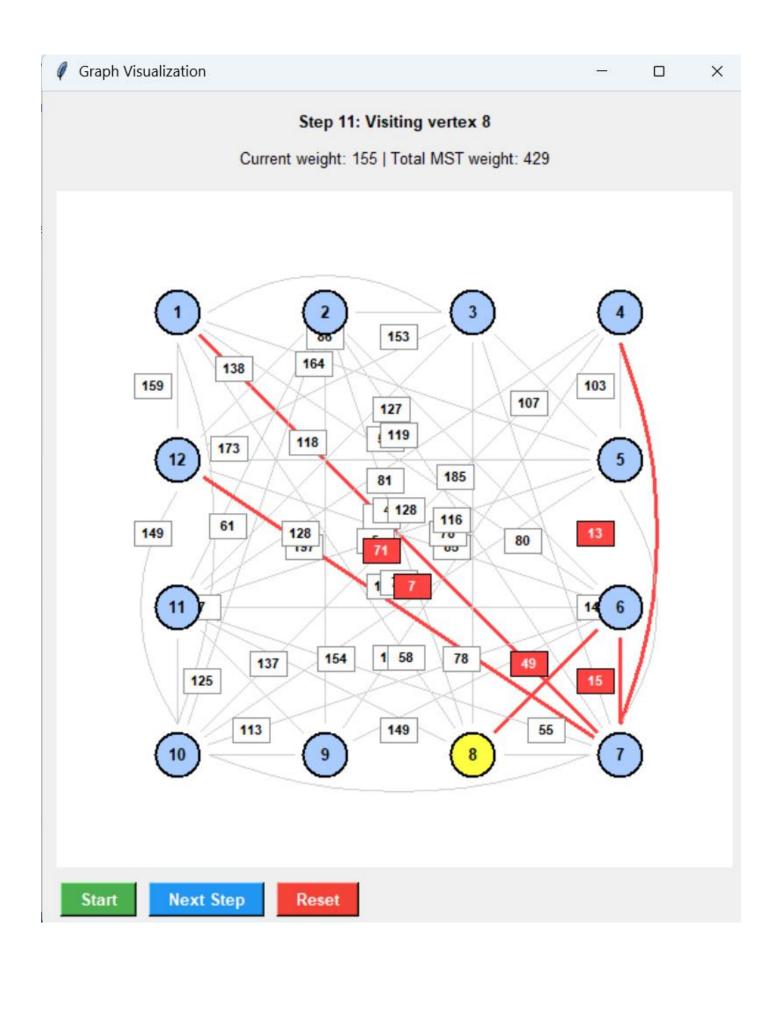
4. Пошук мінімального кістяка графа

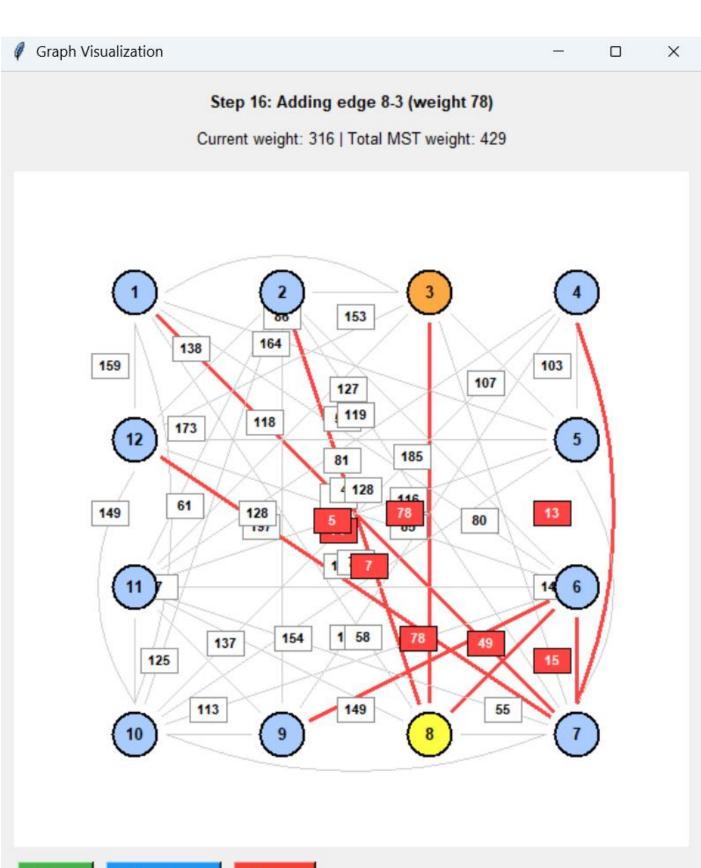

Start

Next Step

Reset

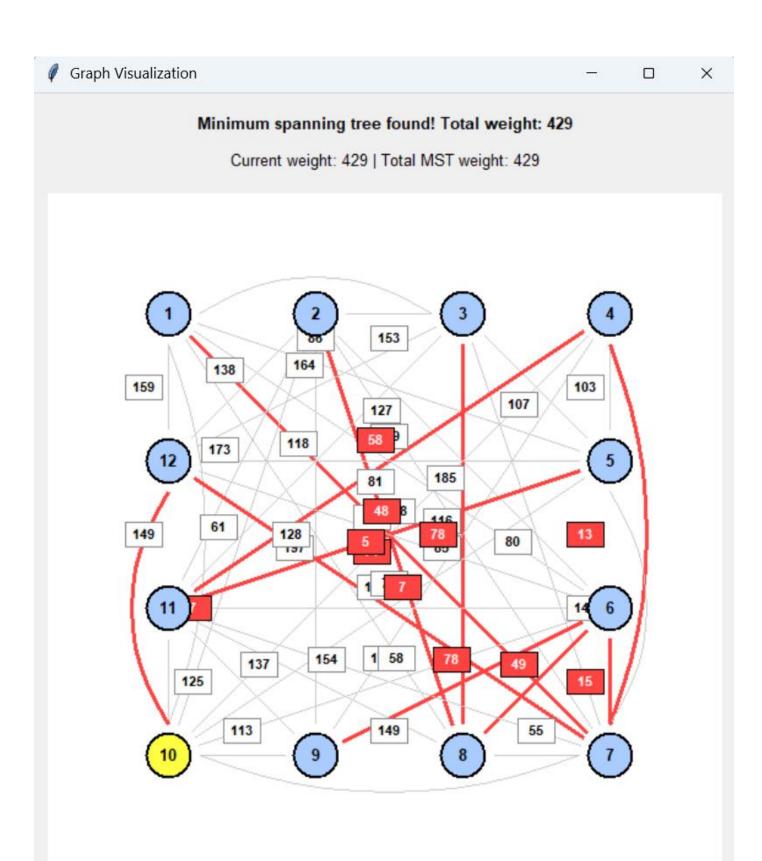

Start

Next Step

Reset

Start

Next Step

Reset

Висновки

У ході виконання роботи я навчився працювати зі зваженими графами, зокрема освоїв методи їх генерації з урахуванням заданих параметрів. Зумів знайти та вивести в консоль матрицю ваг графа. Я реалізував алгоритм Краскала для знаходження мінімального кістяка, що дозволило мені краще зрозуміти принципи роботи з графами. Реалізував інтерактивний графічний інтерфейс з можливістю покрокового виконання алгоритму, що показував кроки, ваги та суму ваг графа. Робота дала мені цінний досвід у створенні програм для аналізу графів. Отримані знання стануть в пригоді при вивченні складніших алгоритмів та структур даних у майбутньому.